

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 lutego 2019 r. , znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., odmówił M. D. przyznania rekompensaty. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczynie nie udokumentowała 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy uwzględnił wnioskodawczynie staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat , 10 miesięcy i 29 dni. Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono okresu zatrudnienia wnioskodawczynie w Przędzalni (...) S.A." w okresie od 17 kwietnia 1979 r. do 31 sierpnia 1982 r. (w okresie od 10 września 1981 r. do 13 maja 1982 r. wnioskodawczynie przebywała na urlopie wychowawczym).

/decyzja k.6 plik I akt ZUS/

M. D. uznała powyższą decyzję organu rentowego za krzywdzącą i w dniu 4 marca 2020 r. złożyła odwołanie wnosząc o przyznanie prawa do rekompensaty.

/odwołanie k.3/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.5 - 6/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie M. D. urodziła się (...)

/okoliczność bezsporna/

W dniu 28 stycznia 2020 r. M. D. złożyła wniosek o emeryturę oraz wniosła o przyznanie rekompensaty .

/wniosek k.1 - 3 odwrót plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 19 lutego 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał M. D. , w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, emeryturę wraz z okresową emeryturą kapitałową.

/decyzja k.9 - 10 odwrót plik I akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił M. D. przyznania rekompensaty.

/decyzja k.6 plik I akt ZUS/

ZUS uznał, że wnioskodawczynie udowodniła 14 lat , 10 miesięcy i 29 dni pracy w warunkach szczególnych.

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 17 kwietnia 1979 r. do 31 sierpnia 1982 r. M. D. była zatrudniona w Przędzalni (...) S.A." w okresie od 17 kwietnia 1979 r. do 31 sierpnia 1982 r. (w okresie od 10 września 1981 r. do 13 maja 1982 r. przebywała na urlopie wychowawczym). W ww. okresie M. D. wykonywała obowiązki pracownicze skręcacza - pomocy , skręcacza przędzy oraz przewijacza przędzy.

/swiadectwo pracy w dokumentacji osobowej wnioskodawczynie k.33/

W całym okresie swojego zatrudnienia w ww. zakładzie pracy , wnioskodawczynie wykonywała obowiązki pracownicze wyłącznie na oddziale wykończeniowym - końcowym. W okresie zatrudnienia od 17 kwietnia 1979 r. do 14 maja 1979 r. ,

obowiązki pracownicze wnioskodawczynie sprowadzały się do łączenia nitki przędzy, które następnie były skręcane, a także do zdejmowania i zakładania przędzy na szpule. Począwszy od dnia 15 maja 1979 r. obowiązki pracownicze wnioskodawczynie sprowadzały się do obsługi maszyny włókienniczej - przewijarki (na stanowisku przewijacza przędzy). Wnioskodawczynie zajmowała się, również, przyuczaniem nowych pracowników do obsługi maszyn włókienniczych, co sprowadzało się do demonstrowania określonych czynności (wnioskodawczynie nie wystawiała pisemnych ocen, nie sporządzała raportów). Powierzone obowiązki wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy, w systemie trzymianowym. Na hali produkcyjnej panowało duże zapylenie, hałas, wysoka wilgotność powietrza. W zakładzie pracy nie było przestojów. Pracownicy, zatrudnieni na oddziale wykończeniowym, otrzymywali dodatek za pracę w warunkach szczególnych.

/zeznania wnioskodawczynie min.00:44:39 - 00:47:16 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:07:58 - 00:22:00 rozprawy z dnia 10 sierpnia 2020 r., płyta CD k.40, zeznania świadków: A. W. min. 00:23:56 - 00:36:29, B. P. min.00:36:29 - 00:44:34 rozprawy z dnia 10 sierpnia 2020 r., płyta CD k.40, dokumentacja osobowa wnioskodawczynie k.33/

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów, znajdujących się w aktach niniejszej sprawy, w tym w aktach ZUS, w szczególności, na podstawie dokumentacji osobowej zatrudnienia ubezpieczonej oraz zeznań samej wnioskodawczynie i świadków: A. W. i B. P.. Zgromadzone dokumenty, zeznania ubezpieczonej oraz świadków, nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności, znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, uzupełniają się wzajemnie i stanowią, tym samym, wiarygodne źródło dowodowe. Świadczenie pracowały wraz z wnioskodawczynią, zatem ich zeznania wiarygodnie obrazują czynności, które wykonywała wnioskodawczynie w spornym okresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy M. D. przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Stosownie do **art. 2 pkt. 5 i art.21 ust.1** ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Zgodnie z **art.21 ust.1** ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl **art. 23 ust.1 i 2** powołanej ustawy, ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Artykuł **2 pkt 5 i art. 21 ust. 1** ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,

2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 roku.

Analiza układu, warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołująca się nie nabyła prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2020 r. , poz. 53), za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei **art. 32 ust.4 ustawy** emerytalnej stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Podkreślić należy, iż organ rentowy uznał, iż wnioskodawczynie wykazała, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 14 lat , 10 miesięcy i 29 dni.

W niniejszym postępowaniu wnioskodawczynie domagała się ustalenia, że taką pracę wykonywała także w okresie zatrudnienia w w Przędzalni (...) S.A." w okresie od 17 kwietnia 1979 r. do 31 sierpnia 1982 r.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia. W myśl §21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaze, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaze, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art.473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udawadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239). Mając powyższe na uwadze podnoszony przez organ rentowy zarzut braku wykazania przez wnioskodawcę wykonywania pracy w warunkach szkodliwych wobec nieprzedstawienia stosownego świadectwa nie mógł odnieść skutku.

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii, zasadnym stało się, zatem, ustalenie, czy praca wykonywana przez ubezpieczoną w spornym okresie była wykonywana w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach, wszelkimi środkami dowodowymi, tj. na podstawie zeznań świadków, zeznań samej ubezpieczonej oraz dowodów z dokumentów przedłożonych w toku postępowania dowodowego. Z tych też przyczyn sąd dopuścił dowód z zeznań świadków, przesłuchania wnioskodawcy oraz załączonych akt osobowych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje ,że w spornym okresie zatrudnienia (za wyjątkiem okres od 10 września 1981 r. do 13 maja 1982 r. kiedy to wnioskodawczynie przebywała na urlopie wychowawczym) M. D. zajmowała się wyłącznie **czynnościami związanymi z produkcją wyrobów włókienniczych**. Przeprowadzone, w niniejszej sprawie, postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że wnioskodawczynie w spornych okresach wykonywała pracę w warunkach szczególnych przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych w oddziale końcowym , gdzie panowało duże zapylenie. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, jednoznacznie, przy tym wynika, że ubezpieczona wykonywała ww. prace, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W spornym okresie zatrudnienia , obowiązki pracownicze wnioskodawczynie sprowadzały się do łączenia nitek przędzy oraz do zdejmowania i zakładania przędzy na szpule , a także do obsługi maszyny włókienniczej - przewijarki. W ocenie Sądu Okręgowego, analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje zatem podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawczynie, będąc zatrudnioną na stanowisku skręcacza - pomocy , skręcacza przędzy

oraz przewijacza przędzy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane z obróbką surowców włókienniczych i ich przędzeniem tj. prace wymienione w **wykazie A , dział VII , poz. 1** rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Dodać również należy ,że do prac tego rodzaju należy wymieniona w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego Dz.Urz.MG.1987.4.7 z dnia 7 lipca 1987 r.) w **wykazie A, dziale VII poz.1 punkcie 34 praca skręcacza oraz w punkcie 35 praca przewijacza**. Wykaz ten stanowi - jako, że ma charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający ogólne pojęcia istniejące w rozporządzeniu Rady Ministrów - swego rodzaju wskazówkę, dowód, że takie, a nie inne, czynności były przez pracownika istotnie wykonywane w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2008 roku, I UK 192/07, Lex nr 447272).

W związku z powyższym, stwierdzić należy, że wnioskodawczyni wykazała, iż stale, a więc w sposób ciągły w ramach obowiązującego ją pełnego wymiaru czasu pracy świadczyła pracę w okresie nieuznanym przez organ rentowy tj. w okresie od 17 kwietnia 1979 r. do 31 sierpnia 1982 r. (za wjątkiem okres od 10 września 1981 r. do 13 maja 1982 r. kiedy to wnioskodawczyni przebywała na urlopie wychowawczym) , co z okresem już uznanym przez organ rentowy daje staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze wynoszącym ponad 15 lat.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477 14 §2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. D. prawo do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

S.B.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS, wyrażając zgodę na wypożyczenie akt ZUS